

PATVIRTINTA

Sangrūdodos pagrindinės mokyklos direktoriaus
2024 m. vasarą 1 d. įsakymu Nr. VJ-7

PASTATŲ PRIEŽIŪRĖTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA NR. 17

I SKYRIUS BENDROJI DALIS

1. Sangrūdodos pagrindinės mokyklos pastatų prižiūrėtoju gali dirbti asmuo, susipažinęs su darbo metu naudojamų įrenginių eksploatavimo taisyklėmis, pasitikrinęs sveikatą ir instrukuotas (įforminus instruktavimų registravimo žurnaluose).

II SKYRIUS PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

2. Pavojingi, kenksmingi ir kiti rizikos veiksniai, esantys ar galintys pasireikšti darbuotojo darbo aplinkoje, galimas poveikis darbuotojo saugai ir sveikatai, prevencinės priemonės:

Pavojingas veiksnys	Galimos pasekmės	Veiksmai norint išvengti pavojaus
 Elektros srovės poveikis	Galimos traumos, širdies darbo sutrikimas, mirtis.	Neliesiti plikomis rankomis neizoliuotų srovinių elektros įrangos dalių, pačiam neremontuoti elektrinių įrankių, kirtiklių, jungiklių, kištukinių lizdų, nekeisti saugiklių.
 Įrenginių ir įrankių eksploatavimo reikalavimų nesilaikymas	Galimos traumos.	Nuolat tikrinti įrankių ir įrenginių techninę būklę, tvarkingumą, nedirbti su netvarkingais įrankiais ir įrenginiais, juos naudoti pagal paskirtį ir laikantis jų eksploatavimo reikalavimų.
 Kritimas iš aukščio	Galimi įvairūs sužeidimai.	Palipimui naudoti tik stabilias, tvarkingas paaukštinimo priemones. Dirbant aukštyje naudoti apsauginį apraišą, esant galimybei įrengti apsauginius aptvarus. Draudžiama nuo paaukštinimo priemonių šokti.
 Besisukančios ar kitaip judančios neuždengtos įrenginio dalys	Galimos traumos.	Neliesiti rankomis besisukančių ar kitaip judančių dirbančio įrenginio dalių, kurių negalima uždengti apsaugomis, skydais. Nedėvėti darbo rūbų palaidais skvernais, atsegtomis rankovėmis, nenešioti raiščių, grandinėlių.

 Drožlės, skiedros	Galimas akių, rankų pažeidimas.	Pjaunant medieną ar kitą medžiagą užsidėti apsauginius akinius ar skydelį veidui.
 Darbo vietos ir praėjimo kelių užkrovimas, užgriozdinimas daiktais	Galimi įvairūs sužeidimai, traumos	Palaikyti tvarką darbo vietose, neužgriozdinti daiktais, priemonėmis. Kur galima, siekiant išvengti užkliuvimo, kliūtis reikia pašalinti. Jei kliūtis pašalinti neįmanoma, reikia naudoti tinkamus barjerus ir/arba įspėjamuosius ženklus.
 Krentantys daiktai, medžiagos	Galimi galvos, galūnių sužalojimai.	Daiktus, įrankius, priemones darbo vietoje sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi.
Nepakankamas darbo vietos apšvietimas	Didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas, galimos darbo klaidos.	Jeigu bendras apšvietumas yra mažesnis už nurodytą teisės aktuose, būtina didinti šviestuvų kiekį ar papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus.
 Paslydimas, suklupimas, pargriuvimas	Galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai.	Darbo vietoje grindų dangos turi būti neslidžios, sausos, lygios. Dėvėti avalynę, pritaikytą prie darbuotojo darbo aplinkos. Esant slidžioms grindims ar išsiliejus skysčiams, nedelsiant jas išvalyti, naudojant tinkamą valymo metodą.
 Kritimas nuo laiptų	Kritimo, išnirimo rizika, galimos traumos, įvairūs sužeidimai	Būti atsargiems lipant laiptais ar nulipant nuo jų. Kritimų nuo laiptų padeda išvengti turėklai, pakopų padengimas slydimui atsparia danga, geras matomumas ir tinkamas pažymėjimas bei pakankamas apšvietimas.
 Triukšmas	Neigiamas poveikis klausos organams, visam organizmui,	Bendras triukšmo lygis darbo vietoje neturi viršyti 80 dBA. Jei šis lygis viršytas, esant galimybei pasitraukti iš triukšmingos zonos, išjungti triukšmo šaltinį. Jei to atlikti neįmanoma, būtina dėvėti apsaugines ausines, ausų kištukus (antifonus).
Vibracija	Neigiamas poveikis visam organizmui, nuovargis.	Jei negalima pašalinti vibracijos šaltinio ar jos sumažinti, darbo metu daryti pertraukas.
 Cheminės medžiagos (skiedikliai, antiseptikai, dažai)	Galimi apsinuodijimai.	Vadovautis saugos duomenų lapuose nurodytais reikalavimais bei naudoti nurodytas asmenines apsaugos priemones.
Dulkės (organinės ir neorganinės kilmės), garai, aerozoliai	Neigiamas poveikis organizmui, galimos alerginės ir profesinės ligos.	Jeigu dulkių kiekis oro užterštumas viršija leistiną normą jo sumažinti negalima, reikia dėvėti tinkamai priderintą respiratorių.
Dūžtantys daiktai (stiklas, plastmasė), šukių valymas	Galimybė įsipjauti į aštrius daiktus, briaunas.	Šukes imti užsimovus pirštines.

 <p>Gaisro ar sproginimo galimybė</p>	Galimos traumos, nudegimai.	Nelaikyti darbo vietoje tepalų ir kitų degių bei sprogių medžiagų, tepaluotų skudurų.
Fizinė perkrova (vienkartinis kėlimas, priklausomai nuo krovinio kėlimo aukščio ir rankų padėties keliant krovinį, moterims nuo 3 iki 16 kg, vyrams nuo 5 iki 25 kg).	Galimos įvairaus sunkumo traumos pečių, alkūnės, riešo bei plaštakos srityse, nugaros raumenų patempimai, stuburo pažeidimai. Neigiama įtaka širdies-kraujagyslių sistemos veiklai bei kiti galimi kūno pažeidimai.	Nekelti daiktų, kurių masė nežinoma. Pasirinkti tinkamą kėlimo ir nešimo būdą. Vengti staigių kūno pasisukimų, nekelti sunkių daiktų aukščiau pečių, pasirūpinti, kad ėjimo kelias būtų laisvas. Nekelti vienam daiktų (detalių, ruošinių, įrenginių), viršijančių leistiną krovinio kėlimo normą. Daiktus, viršijančius leidžiamą kėlimo svorį, kelti dviese, jeigu nėra galimybių tai atlikti dviese, būtina naudotis kėlimo įrenginiais.
Netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.), nepalankios meteorologinės sąlygos	Galimi įvairūs susirgimai, nušalimai, traumos.	Įvertinti meteorologines sąlygas, apsirengti tinkamus šioms sąlygoms darbo rūbus, avalynę.
Psichologinė įtampa, smurtas	Galimi susirgimai, ūminės arba lėtinės ligos, traumos.	Stengtis išvengti stresinių situacijų. Konfliktus spręsti taikiai.

1. Pastatų ir sistemų einamojo remonto darbininkas privalo naudotis įstaigos suteiktomis asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

- 1.1.   galvai apsaugoti;
- 1.2. akims apsaugoti;
- 1.3. kvėpavimo takams apsaugoti;
- 1.4. rankoms ir plaštakoms apsaugoti;
- 1.5. kojoms ir pėdoms apsaugoti;
- 1.6. įrangą, apsaugančią nuo nukritimo;
- 1.7. apsauginiais darbo drabužiais.

2. Darbdavys, esant reikalui, turi teisę nemokamai išduoti pastatų ir statinių priežiūros darbininkui daugiau asmeninių apsaugos priemonių negu numatyta pagal asmeninių apsaugos priemonių sąrašą. Asmeninės apsaugos priemonės išduodamos priklausomai nuo atliekamo darbo.

3. Darbo drabužiai turi būti tinkamo dydžio, tvarkingi, užsagstyti. Draudžiama darbo drabužius susęgti smeigtukais, adatomis, kišenėse laikyti pašalinius daiktus, naudoti darbo drabužius ne pagal paskirtį.

4. Atliekant darbus saulėtomis dienomis reikia užsidėti kepurę ar kitą galvos apdangalą, dirbant kur intensyvus eismas, būtina užsidėti signalinę liemenę.
5. Dirbant smūginiais įrankiais akis būtina apsaugoti apsauginiais akiniais.

III SKYRIUS

DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

6. Būtinai darbu medžiagas, instrumentus, įrangą darbo vietoje išdėstyti tvarkingai, kad išvengti jų kritimo, griuvimo, virtimo.
7. Pastatų ir sistemų einamojo remonto darbininkas turi susipažinti su įrankių, prietaisų bei prižiūrimų įrenginių gamyklos gamintojos pateiktais eksploataciniais reikalavimais, valdymo ir technologinių parametrų bei darbo režimų nustatymo įtaisais, jų žymėjimu, išdėstymu bei reikšmėmis, galimais darbo sutrikimais ir jų šalinimo būdais.
8. Jungiant elektros įrenginius įsitikinti, ar pakankamo ilgio kabelis, jo prailginimui galima naudoti tik tvarkingus pramoninės gamybos prailgintuvus.
9. Įrenginius, išskyrus jungiamus komutaciniais aparatais arba kištukiniais sujungimais, prijungti ir atjungti turi VK (vidurinę kvalifikaciją) turintis apsaugos nuo elektros kategoriją.
10. Jei reikia naudotis pernešamomis elektrinėmis lempomis, tai būtina patikrinti, kad jos turėtų apsauginį tinklėlį ir tvarkingus laidus. Pernešamų lempų įtampa turi būti ne didesnė kaip 50V. Įjungti kilnojamaią lempą tik į specialiai jai skirtą elektros kištukinį lizdą ir turėti įjungimo kištukus.
11. Prižiūrėti, kad gerai užsidarytų durys, lengvai rakintųsi spynos. Nuolat tikrinti langų būklę.
12. Atliekant tinkavimo, glaistymo, dažymo darbus reikia užsimauti pirštines, užsidėti apsauginius akinius.
13. Atliekant paviršių paruošiamuosius darbus, apsaugai nuo dulkių reikia dirbti su respiratoriumi.
14. Skečiamosios kopėčios turi būti sukabintos specialiu kabliu, kad pačios neišsiskęstų, ir aprūpintos neslystančiais antgaliais.
15. Lipti kopėčiomis galima į tokį aukštį, kad paskutinė viršutinė pakopa būtų ne

žemiau kaip krūtinės lygyje.

16. Dirbant ant pristatomų kopėčių, aukščiau kaip 1,3 m, reikia naudoti saugos diržą, pritvirtintą prie pastato konstrukcijos arba kopėčių, jeigu šios patikimai pritvirtintos prie pastato konstrukcijos.

IV SKYRIUS DARBUOTOJO VEIKSMAI DARBO METU

Dirbant kilnojamai elektriniais, akumulatoriniais įrankiais ir prietaisais

17. Darbo metu kilnojamo elektrinio įrankio, prietaiso kabelis turi būti apsaugotas nuo atsitiktinio pažeidimo. Draudžiama traukti, perlenkti ir persukti kabelį, statyti ant jo krovinį, taip pat leisti kirstis su trosais, kabeliais, dujinio suvirinimo žarnomis ir pan.

18. Įstatyti darbinę dalį į įrankio laikiklį ir išimti iš jo, taip pat reguliuoti įrankį reikia tiksliai atjungus jį nuo elektros tinklo ir visiškai sustabdžius.

19. Naudoti tik įmonės gamintojos nurodytas keičiamas darbinės dalis. Negalima naudoti darbinių dalių nuo kitų kilnojamų elektrinių, akumulatorinių įrankių ar prietaisų.

20. Dirbantiems su elektriniais, akumulatoriniais įrankiais ir prietaisais, draudžiama ardyti ir remontuoti juos patiems. Rankomis šalinti drožles arba pjuvenas įrankiui dirbant draudžiama. Drožles reikia šalinti visiškai sustojus įrankio besisukančioms dalims, specialiais šepėčiais arba kabliukais.

21. Prieš įjungiant įrankį į tinklą, patikrinti, ar jis nėra nustatytas į fiksuoto įjungimo režimą (paspausti ir atleisti paleidimo klavišą). Nesilaikant šios taisyklės, kyla atsitiktinio įrankio įsijungimo ir susižalojimo pavojus.

22. Gręžiant gręžtuvu daiktus, kuriuos reikia gręžti, būtina patikimai pritvirtinti. Draudžiama rankomis liesti besisukantį pjaunantįjį įrankį.

23. Gręžiant gręžtuvu ir prispaudimui naudojant svirtį, reikia stebėti, kad svirties galas nenuslųstų nuo paviršiaus, į kurį jis remiasi. Darbe naudojamos svirtys turi būti inventorinės ir turi būti laikomos instrumentinėje. Vietoje svirčių naudoti atsitiktinius daiktus draudžiama.

24. Dirbti su įrankiu, neapsaugotu nuo lašų ir pusrų poveikio, neturintiems skiriamųjų ženklų (lašas arba du lašai trikampyje) lyjant arba sningant, taip pat atvirose aikštelėse draudžiama. Tokiu įrankiu ne patalpose galima dirbti tiksliai esant sausam orui, o

lyjant arba sningant – po stogine ant sausos žemės arba klojimo.

25. Naudojant kampinį šlifuoکلį, jo laidai ar kabelis pagal galimybę turi būti pakabinami. Draudžiama traukti, perlenkti ir persukti kabelį, statyti ant jo krovinį.

26. Prieš montuojant – išmontuojant diską, įsitikinti, kad prietaisas išjungtas bei atjungtas nuo maitinimo tinklo.

27. Įstatyti vidinį flanšą ant veleno. Pritaisyti diską virš vidinio flanšo ir užveržti flanšo veržlę ant veleno. Spausti veleno blokavimo mygtuką, kad išvengti veleno sukimosi, tada raktu užveržti flanšo veržlę. Veleno blokavimo mygtuką galima spausti tik tada, kai velenas nejudą.

28. Naudoti kampinio šlifuoکلio apsauginį gaubtą, šoninę prietaiso rankeną.

29. Naudoti diskus, kurių maksimalus greitis be apkrovos atitinka greitį be apkrovos, nurodytą prietaiso parametrų lentelėje.

30. Nepažeisti veleno, flanšo, veržlės. Šių dalių pažeidimas gali sukelti disko pažeidimus.

31. Šlifavimui naudoti tik pritaikytą disko paviršių.

32. Laikyti prietaisą taip, kad kibirkštys lėktų tolyn nuo darbuotojo, kitų asmenų ar degių medžiagų.

33. Jeigu apdirbamas paviršius yra drėgnas, užterštas elektrai laidžiomis dulkėmis, reikia naudoti apsauginį laikiklį.

34. Kampinį šlifuoکلį naudoti tik pagal paskirtį.

35. Staiga sustojus įrankiui (dingus elektros įtampa, užstrigus judamosioms dalims ir kita), jis turi būti atjungtas. Pernešant įrankius iš vienos darbo vietos į kitą, taip pat pertraukų metu arba po darbo jis turi būti išjungtas iš elektros tinklo, ištraukiant kištuką.

36. Draudžiama dirbti elektriniu įrankiu, kurio periodinės apžiūros laikas pasibaigęs, taip pat atsiradus bent vienam iš šių gedimų:

36.1. pažeidus elektros kištukinį sujungimą, kabelį arba jo apsauginį vamzdelį;

36.2. pažeidus laikiklio dangtelį;

36.3. blogai veikiant įrankio jungikliui;

36.4. kibirkščiuojant kolektoriaus šepečiams, ant jo paviršiaus atsiradus

apskritiminei liepsnai;

36.5. ištekėjus tepalui iš reduktoriaus arba ventiliacinių kanalų;

36.6. atsiradus degančios plastmasės kvapui arba dūmams;

36.7. neįprastai padidėjus triukšmui, vibracijai, bildesiui;

36.8. sulūžus arba atsiradus įskilimams korpuse, rankenoje, apsauginiame gaubte;

36.9. pažeidus įrankio darbinę dalį, jai užstrigus;

36.10. nutrūkus elektros grandinei tarp metalinių korpuso dalių ir maitinimo šakutės nulinio apsauginio laido.

37. Prieš gręžiant būtina patikrinti, ar grąžtas laikiklyje laikosi stipriai.

38. Per darbo pertraukas negalima palikti įrankių darbinėje padėtyje. Jie padedami taip, kad pjaunančioji dalis nesiremtų į darbatalį.

39. Tvarkyti, valyti, tepti, pernešti į kitą vietą elektrines mašinas - pjūklus, oblius, šlifavimo mašinas ir kt. galima tik jas išjungus iš elektros tinklo ir visiškai sustojus sukčiai jų dalims.

40. Pastatų prižiūrėtojai draudžiama:

40.1. laikyti rankose įrankių ir prietaisų elektros laidus ir kabelius;

40.2. naudotis raktais, kurie neatitinka varžtų ir veržlių dydžius, su išsidėvėjusiais kraštais, dėti tarpiklius, mušti plaktuku per raktą, pailginti vieną raktą kitu ar vamzdžiu;

40.3. dirbti pjovimo disko šonu, įpjovoje laužti diską, stabdyti diską ranka ar kitu pašaliniu daiktu, darbo metu stovėti prieš diską;

40.4. gręžti galias angas konstrukcijose ir detalėse iš karto, neišimant grąžto ir neišvalius drožlių ir dulkių iš angos, tikrinti angas pirštais, išėmus grąžtą, gręžiant, žemai palenkti galvą prie gręžimo vietos;

40.5. palikti juos be priežiūros įjungtus į elektros tinklą.

41. Nedarbinės pjovimo įrankio dalys turi būti uždengtos apsaugomis.

42. Prieš įjungiant įrankį, įsitikinti, kad tai nekelia pavojaus kitiems darbuotojams.

43. Pjovimo įrankis turi būti tvarkingas ir neturėti didesnio nei nurodytas įrenginio pase, mušimo.

44. Pjūklą prie ruošinio privesti lėtai, be smūgių.
45. Jeigu pjaunami ilgi ruošiniai, būtina naudoti atramas.

46. Draudžiama:

- 46.1. pjauti, jeigu atšipę pjūklo dantys;
46.2. pjauti, jeigu yra išlūžusių pjūkle dantų;
46.3. sukantis pjūklui atlikti valymo-derinimo, ruošinio tvirtinimo darbus;
46.4. stabdyti diską spaudžiant jo šoną;
46.5. prispausti ruošinį prie nesisukančio disko.

47. Būtina sustabdyti įrankį, jeigu atsilaisvino ruošinio tvirtinimas, pjūklas ar išlūžo jo dantis.

48. Kilnojamųjų elektrifikuotų įrankių ir mechanizmų įžeminimas turi būti vykdomas atsižvelgiant į gamintojo pateiktus naudojimo dokumentus ir įrankių bei mechanizmų klasę.

49. 0 ir 0I klasės rankines mašinas ir įrankius naudoti nerekomenduojama. Su 0 ir 0I elektros izoliacijos klasės rankinėmis elektros mašinomis ir įrankiais pavojingose ir labai pavojingose patalpose bei lauke dirbti draudžiama.

50. Laikyti įrankius ir jų pagalbinius įrengimus reikia sausose patalpose su specialiai įrengtais stelažais, lentynomis, dėžėmis, užtikrinančiais jų saugumą. Be to turi būti vykdomi įrankių pase nurodytų saugojimo sąlygų reikalavimai.

51. Prieš naudojantis baterijos krovikliu perskaityti visas instrukcijas ir susipažinti su perspėjamaisiais ženklais, esančiais ant baterijos kroviklio, baterijos ir įrenginio, į kurį dedama baterija.

52. Jeigu naudojamas nerekomenduojamu priedu arba tokiu priedu, kurį parduoda ne baterijų kroviklių gamintojas, gali kilti gaisro, elektros smūgio arba susižeidimo grėsmė.

53. Krovikliu nesinaudoti, jeigu pažeistas laidas arba kištukas – juos nedelsiant pakeisti.

54. Krovikliu nesinaudoti, jeigu jis buvo sutrenktas, numestas arba kitaip pažeistas. Jeigu taip nutiktų, parodyti kroviklį kvalifikuotam specialistui.

55. Neardyti kroviklio ar baterijos kasetės. Atlikti jų techninę apžiūrą arba taisyti gali tik kvalifikuotas specialistas. Dėl netinkamai surinkto kroviklio gali kilti elektros smūgio arba gaisro grėsmė.

56. Kad elektros smūgio pavojus būtų kuo mažesnis, prieš atliekant kroviklio techninę priežiūrą arba prieš valant jį, ištraukti laido kištuką iš lizdo. Išjungus prietaiso valdymą pavojus nesumažės.

57. Baterijos negalima krauti, jeigu temperatūra žemesnė negu 10° C arba aukštesnė negu 40° C.

58. Nesinaudoti įtampą didinančiu transformatoriumi, variklio generatoriumi arba nuolatinės srovės kištukiniu lizdu.

59. Žiūrėti, kad jokie daiktai neuždengtų ir neužkimštų kroviklio ventiliacinių angų.

60. Kai baterijos kasete nesinaudojama, baterijos terminalus visada laikyti uždengtus baterijos dangteliu.

61. Pasirūpinti, kad baterijos kasetėje nesusidarytų trumpasis jungimas:

61.1. žiūrėti, kad išvadų neliestų laidžiosios medžiagos;

61.2. baterijos kasetes nelaikyti dėžėje kartu su kitais daiktais, pavyzdžiui, vinimis, monetomis ir kt.

61.3. kroviklį saugoti nuo vandens ir lietaus.

62. Įrenginį ir baterijos kasetę laikyti tik ten, kur temperatūra nesiekia 50° C.

63. Baterijos negalima krauti, jeigu ji yra dėžėje arba kokio kito daikto viduje. Krovimo metu bateriją reikia laikyti gerai vėdinamoje vietoje.

64. Prieš įdedant arba išimant baterijos kasetę visada išjungti prietaisą.

65. Norint išimti baterijos kasetę, paspausti mygtukus iš abiejų kasetės pusių ir ją ištraukti.

66. Dedant baterijos kasetę jos liežuvėlį sulygiuoti su korpuso griovelio ir įstumti kasetę į vietą. Kišti tol, kol pasigirs spragtelėjimas ir kasetė užsifiksuos vietoje. Jeigu kasetė nebus užfiksuota, ji gali netikėtai iškristi iš prietaiso ir sužeisti jus arba kitus šalia esančius žmones.

67. Kišant baterijos kasetę nevertoti jėgos. Jeigu kasetė sunkiai lenda, tai reiškia,

kad ji netinkamai kišama.

68. Baterijos kroviklį įjungti į tinkamą kintamosios srovės elektros šaltinį. Užsidegs žalios spalvos krovimosi lemputė.

69. Baterijos kasetę kišti taip, kad jos pliuso ir minuso išvadai sutaptų su atitinkamomis žymomis ant baterijos kroviklio. Kasetę iki galo įkišti į jungtį, kad ji visiškai priglustų prie kroviklio jungties pagrindo.

70. Kai baterijos kasetė bus įkišta, krovimo lemputės spalva pasidarys nebe žalia, o raudona – baterija bus pradėta krauti. Krovimo metu lemputė degs nemirkčiodama.

71. Baigus krauti, kroviklį atjungti nuo elektros šaltinio.

Atliekant staliaus darbus

72. Įrankiai (dildės, kaltai, brūžikliai ir pan.) turi būti su rankenomis; su įrankiais be rankenų dirbti draudžiama.

73. Rankinių įrankių rankenos turi būti pagamintos iš kieto ir valkaus medžio (sedulos, buko, skroblo arba beržo), lygiai apdailintos ir gerai pritvirtintos. Rankenų paviršius turi būti be išmušimų ir nuskilimų.

74. Kirvių ir plaktukų kotai turi būti ovalinės formos, pastorintu laisvuju galu, o į plonesnįjį galą įkaltas šerpetotas pleištas. Įvairių rūšių kaltų, dildžių mediniai kotai turi būti sutvirtinti metaliniais žiedais.

75. Plaktuko rankena turi būti ne trumpesnė kaip 40 cm, o kūjo - ne trumpesnė kaip 70 cm.

76. Jeigu dirbant pleištais arba kirstukais naudojami kūjai, tai pleišto laikikliai turi būti su ne trumpesne kaip 70 cm rankena.

77. Galima dirbti tik gerai ir tinkamai pagalastu įrankiu. Negalima dėti įrankių ašmenimis į viršų. Prieš galandant įrankius reikia patikrinti, ar galastuvo skritulyje nėra įtrūkimų. Galastuvas turi būti prijungtas prie ištraukiamosios ventiliacinės sistemos, su saugos gaubtu ir atgamėle.

78. Veržlių raktai turi atitikti veržlių matmenis. Raktų darbiniai paviršiai turi būti su neatmuštais kraštais, o rankenos nešerpetotos. Draudžiama atsukinėti ir užsukinėti veržles didesnių matmenų raktu, tarp rakto ir veržlės įdėjus metalines plokšteles, taip pat pailginti raktą, prijungiant prie jo kitą raktą arba vamzdį.

79. Darbo stalai gerai įtvirtinami. Grindys prie jų neturi būti slidžios. Ant dvipusių darbo stalų tarp priešingų spaustuvių statomas metalinis tinklas.

80. Gniaužtuvai ir spaustuvai turi būti pritvirtinti prie darbo stalo taip, kad apdorojamas daiktas būtų dirbančiojo alkūnės lygyje.

81. Švitrinis galastuvas turi būti su tvirtu apsauginiu skydeliu (ekranu) ir atramėle. Tarpas tarp atramėlės ir akmens paviršiaus turi sudaryti pusę apdorojamos detalės storio, bet ne didesnis kaip 3 mm.

82. Galandant įrankius švitrinio galastuvu, reikia stovėti iš šono, o ne priešais jį. Draudžiama dirbti sugedusiu galastuvu, taip pat be apsauginio skydelio (ekrano) arba be apsauginių akinių. Negalima įrankių galasti šoniniu akmens paviršiumi.

83. Patikrinti, ar sutampa varžtų skylės jungiant flanšus, galima tik specialiais laužtuvėliais. Pirštais tikrinti, ar skylės sutampa, draudžiama.

84. Įkalant vinį, iš pradžių reikia dviem-trims lengvais smūgiais ją įtvirtinti, o po to, patraukus ranką, įkalti iki galo.

85. Įrankiams laikyti ir nešiotis reikia naudoti krepšį arba dėžutę (kai kuriems įrankiams patartina turėti futliarus).

86. Rankiniu būdu pjaunamą medžiagą reikia padėti ant tvirtos atramos. Negalima pjauti padėjus ją ant kelių, ant atsitiktinių nepatikimų atramų. Pjaustomoji medžiaga turi būti stipriai įtvirtinta.

87. Negalima laikyti piršto arba rankos prie prapjovos, norint kad pjūklas pjautų lygiai.

88. Kai dirbama su kirviu, ruošinys, iš kurio atkertama, turi būti pritvirtintas prie padėklo; jei kertama ruošinį apžergus, koją iš atkertamojo paviršiaus pusės reikia laikyti kiek galima toliau.

89. Apdorojant detales kaltu, kaltą reikia nukreipti į priekį, o ne į save. Negalima apdorojamos detalės prilaikyti ranka kalto ašmenų slinkimo pusėje, taip pat drožti medžiagą jos neatrėmus ar neįtvirtinus.

90. Statyti langus reikia atsistojus ant montavimo staliukų. Langus ir duris statyti turi ne mažiau kaip 2 darbuotojai. Įstatytus langus reikia pritvirtinti. Palikti nepritvirtintus langus ir duris draudžiama.

91. Stiklas turi būti pjaustomas atskirose patalpose ant specialių stalų. Negalima stiklo pjaustyti bet kuriose objekto vietose. Stalo paviršius turi būti padengtas veltiniu arba linoleumu. Negalima pjaustyti kabantį ar ant atsitiktinių nepatikimų atramų padėtą stiklą.

92. Prieš dedant stiklo lakštą ant pjaustymo stalo, jį reikia kruopščiai apžiūrėti, purviną ir šlapią stiklą reikia nuvalyti. Šaltyje buvusį stiklą galima pjaustyti tik atšildžius ir nudžiovinus. Pjauti stiklą reikia pagal šabloną arba liniuotę, prispaudus juos kaire ranka. Pjaustymui naudoti deimantinį arba kietlydininį stiklo režtuką.

93. Stiklas laužiamas prie stalo krašto. Storam stiklui laužti naudojami spaustuvai. Laužiama priešinga pjovimui pusė.

Atliekant betonavimo, tinkavimo, dažymo darbus

94. Rankiniu būdu krečiant skiedinį darbuotojas turi stovėti šonu nuo tos vietos, kur užmetamas skiedinys.

95. Betonuojant arti praeinančių elektros laidų, juos reikia apsaugoti arba išjungti įtampą. Negalima savavališkai atlikti elektros įrangos darbų, juos turi atlikti kvalifikuoti specialistai – elektrikai.

96. Tiesti laidus tiesiog ant žemės, signalines lempas jungti taip, kad jai perdegus, atsijungtų įtampa.

97. Dirbant su elektrine tinko užtrynimo mašina darbuotojas turi sekti, kad į mašinos korpusą ir variklį nepatektų vanduo ir skiedinys. Valyti diskų paviršius ir pakeisti nusidėvėjusius antdėklus galima tik atjungus mašiną nuo elektros tinklo.

98. Tinkuojant, dažant arti praeinančių elektros laidų, juos reikia apsaugoti arba išjungti įtampą. Negalima savavališkai atlikti elektros įrangos darbų, juos turi atlikti kvalifikuoti specialistai.

99. Dažymo medžiagas laikyti tvarkingoje taroje, darbo metu pastatyti taip, kad neapvirštų, neišsipiltų.

100. Dažų skiediklius laikyti uždaroje talpose. Dirbant su lakiais dažais, tirpikliais, skiedikliais (lakais, acetonu ir kt.) kvėpavimo takų apsaugai naudoti respiratorių, akių – apsauginius akinius.

101. Plaunant dažymo įrankius reikia dėvėti gumines pirštines.

Atliekant plytelių klojimo darbus

102. Atliekant plytelių klojimo darbus, plytelės, klijai ir darbo įrankiai turi būti saugomi dėžėse, kurios statomos tam skirtose vietose.

103. Draudžiama laužyti plyteles naudojantis durų staktomis, sienų kampais ir pan., braukyti pirštais per atlaužtą aštrų kampą, naudoti blogai režiančius (atšipusius) plytelių pjauštymo rėztukus, dirbti be kvėpavimo takų apsaugos priemonių, jeigu naudojami klijai, į kurių sudėtį įeina kenksmingos medžiagos, ir patalpoje nėra vėdinimo sistemos.

104. Plytelėse išpjauti įvairaus diametro kiaurymes galima tik su specialiai tam skirta įranga.

105. Užtaisant siūles, dirbti galima tik su guminėmis apsaugos pirštinėmis ir naudojant specialias gumines glaistykles.

106. Dirbant su kalkėmis ir kitomis kenksmingomis ar pavojingomis medžiagomis, reikia naudotis individualiomis apsaugos priemonėmis: akiniais, respiratoriais, guminėmis pirštinėmis.

Atliekant tapetavimo darbus

107. Atsargiai naudotis darbo priemonėmis: peiliais, žirkklėmis, klijais, matavimo prietaisais ir kt.

108. Kerpant žirkklėmis, dirbant su peiliais, naudoti juos pagal paskirtį, dirbti atidžiai, neskubant, derinti rankų judesius, nuolat stebėti ašmenų aštrumą. Judesys turi būti nuo darbuotojo.

109. Vengti pjauti peiliu jo ašmenis nukreipus į save, vengti rankas laikyti ašmenų judėjimo linijoje. Su peiliu nedaryti staigių judesių.

110. Nešioti peilius galima tik tam reikalui skirtoje taroje. Draudžiama peilį laikyti kišenėse, užsikišus už diržo ar batų aulo. Draudžiama peilį laikyti rankoje vaikščiojant darbo vietoje, nešant gaminius, tarą ar kitus daiktus.

111. Kai kroviniai pernešami rankomis ir kraunami į krūvas ar rietuves, krovimo darbai neturi kelti pavojaus saugai ir sveikatai. Kroviniai neturi slysti ir kristi, o rietuvės iširti ar pajudėti.

112. Nešant krovinį rankomis, pasirinkti laisvą, be kliūčių, lygų ir trumpiausią kelią.

113. Nešant krovinius vienam paskui kitą vorele, reikia išlaikyti tokį atstumą, kad krisdamas krovinys nekliudytų priekyje einančiojo. Nešant krovinius, draudžiama lenkti vienas kitą.

114. Nešant krovinius dviese, žengti ta pačia koja, krovinius nuleisti pagal komandą. Nekelti krovinių per galvą.

115. Padėjus krovinį, įsitikinti, ar jis stovi stabiliai.

116. Šiuokšles, atliekas krauti į specialiai tam skirtą vietą (tarą), nepalikti jų praėjimuose, kampuose ir neapšviestose vietose.

117. Draudžiama šiuokšles šiuokšlinėse ir polietileniniuose maišuose spausti rankomis, kojomis ar kita kūno dalimi, nes yra pavojus susižeisti aštriais, smailiais šiuokšlių maišuose esančiais daiktais. Draudžiama šiuokšlių maišus nešti glėbyje ar ant pečių.

118. Draudžiama:

118.1. dirbti gyvybei pavojingose vietose;

118.2. leisti į savo darbo vietą pašalinius asmenis arba kviestis į pagalbą žmones, kurie nesusiję su šiuo darbu;

118.3. dirbti netvarkingais įrankiais;

118.4. lipti ant neišbandytų inventorinių paaukštintų priemonių;

118.5. atidarinėti elektros skirstymo spintų duris, dingus elektros įtampai, savarankiškai remontuoti elektros įrenginius bei instaliaciją. Tai turi atlikti darbuotojas, turintis reikiamą apsaugos nuo elektros kategoriją.

Dirbant santechninius darbus

119. Pastatų ir aplinkos prižiūrėtojas privalo nuolat tikrinti jo prižiūrimų vandentiekio, kanalizacijos, apšildymo sistemų techninę būklę, uždarymo armatūros, čiaupų kontrolės ir matavimo prietaisų techninę būklę. Pastebėjęs vandens nutekėjimą, kilus sistemos defektams, santechnikas privalo imtis pašalinimo priemonių.

120. Dirbant šuliniuose, kanaluose, rezervuaruose, taip pat aukštuminius darbus, ar dirbant ant paviršių, kurių nuolydis 30 laipsnių ir daugiau, reikia naudoti saugos diržus ir lynus.

121. Prieš darbo pradžią santechnikas privalo:

- 121.1. patikrinti, ar tvarkingi darbo įrankiai ir įrenginiai;
- 121.2. apžiūrėti, ar tvarkinga darbo vieta, ar ji gerai apšviesta;
- 121.3. įsitikinti, ar yra vamzdynų ruošiniai bei jų montavimo schemas.

122. Vandens ir kitokie vamzdynai, kuriuos numatyta remontuoti, turi būti atjungti.

123. Remontuoti šalto ir karšto vandentiekio vamzdynus, apšildymo sistemos vamzdynus į radiatorius, keisti prakiurusias vamzdžio dalis ir santechnikos įrenginius galima tik visiškai atjungus remontuojamo vamzdyno dalį nuo pagrindinio vamzdyno.

124. Patikrinti, ar uždengti šuliniai, ar uždarytos sklendės. Pavojingas darbo vietas aptverti ir iškabinti įspėjamuosius ženklus.

125. Pastebėjus bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksni, informuoti tiesioginį vadovą. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

126. Vamzdžiai paruošiami ir apdorojami tik ruošinių dirbtuvėse. Dirbti šiuos darbus ant vamzdynams montuoti skirtų klojinių draudžiama.

127. Montuojami įrenginiai pergabenami mechanizuotais įtaisais pagal iš anksto sudarytą schemą.

128. Remontuoti šalto ir karšto vandentiekio vamzdynus, apšildymo sistemos vamzdynus į radiatorius, keisti prakiurusias vamzdžio dalis ir santechnikos įrenginius galima tik visiškai atjungus remontuojamo vamzdyno dalį nuo pagrindinio vamzdyno.

129. Pernešamų arba pervežamų įrankių aštrias dalis reikia apdengti apvalkalais arba apsaugoti kitokiu būdu.

130. Rankiniai pastatų ir aplinkos prižiūrėtojo įrankiai turi būti tvarkingi ir švarūs. Medinės rankenos turi būti pagamintos iš kieto, sauso ir valkaus medžio (buko, skroblo arba beržo), lygiai apdailintos ir gerai pritvirtintos. Rankenų paviršius turi būti glotnus.

131. Rankiniai smūginiai įrankiai (kirstukai, prakalai, plaktukai, kūjai) turi būti:

131.1. neapgadintais darbiniais galais (pentimis); smūginių įrankių galvutės turi būti glotnios;

131.2. nešerpetotomis ir neaštriomis šoninėmis briaunomis tose vietose, kurios imamos ranka;

131.3. su neįskilusia, nešerpetota arba nesuskilusia užpakaline dalimi;

131.4. ne per smarkiai užgrūdinti;

131.5. plaktukai ir kūjai turi būti gerai užmauti ant medinių kotų ir užpleišyti šerpetotais metaliniais pleištais;

131.6. plaktuko rankena turi būti ne trumpesnė kaip 40 cm, o kūjo - ne trumpesnė kaip 70 cm.

132. Jeigu dirbant pleištais arba kirstukais naudojami kūjai, tai pleišto laikikliai turi būti su ne trumpesne kaip 70 cm rankena.

133. Veržlių raktai turi atitikti veržlių matmenis. Raktų darbiniai paviršiai turi būti su neatmuštais kraštais, o rankenos nešerpetotos. Draudžiama atsukinėti ir užsukinėti veržles didesnių matmenų raktu, tarp rakto ir veržlės įdėjus metalines plokšteles, taip pat pailginti raktą, prijungiant prie jo kitą raktą arba vamzdį.

134. Dildės turi būti tvirtai įleistos į rankenas, suveržiamas metaliniais žiedais, rankenų ilgis turi būti ne trumpesnis kaip 15 cm.

135. Dildyti reikia taip, kad dildė slinktų visiškai lygiai, nesvyruodama. Spausti dildę reikia tik ją stumiant pirmyn.

136. Gniaužtuvai ir spaustuvai turi būti pritvirtinti prie darbo stalo taip, kad apdorojamas daiktas būtų dirbančiojo alkūnės lygyje.

137. Darbo stalai gerai įtvirtinami. Grindys prie jų neturi būti slidžios. Ant dvipusių darbo stalų tarp priešingų spaustuvų statomas metalinis tinklas.

138. Švitrinis galąstuvai turi būti su tvirtu apsauginiu skydeliu (ekranu) ir atramėle. Tarpas tarp atramėlės ir akmens paviršiaus turi sudaryti pusę apdorojamos detalės storio, bet ne didesnis kaip 3 mm.

139. Galandant įrankius švitrinu galąstuvu, reikia stovėti iš šono, o ne priešais jį. Draudžiama dirbti sugedusiu galąstuvu, taip pat be apsauginio skydelio (ekrano) arba be apsauginių akinių. Negalima įrankių galąsti šoniniu akmens paviršiumi.

140. Patikrinti, ar sutampa varžtų skylės jungiant flanšus, galima tik specialiais laužtuvėliais. Pirštais tikrinti, ar skylės sutampa, draudžiama.

141. Mechaninius ir elektrinius įrankius reikia naudoti pagal reikalavimus nurodytus pase ir įmonės gamintojos eksploatavimo instrukcijoje.

142. Elektrinius ir mechaninius įrankius remontuoti ir reguliuoti galima tik išjungus

iš tinklo ir sustabdžius.

143. Vamzdžių pjovimo, sriegių įsriegimo ir kitos staklės turi būti tiksliai nustatytos ir patikimai pritvirtintos. Visos judamosios staklių dalys (velenai, krumpliaračiai ir kt.) turi būti su saugos gaubtais, elektros varikliai - patikimai įžeminti.

144. Prijungtą prie elektros arba suslėgtojo oro tinklo ir su veikiančiu varikliu mechaninį įrankį palikti be priežiūros draudžiama.

145. Lyjant arba sningant dirbti elektriniu įrankiu atvirose aikštelėse leidžiama tik išimtiniais atvejais ir tik tuomet, kai darbo vieta yra po pastoge. Taip pat būtina naudoti dielektrines asmeninės apsaugos priemones. Neleidžiama dirbti mechaniniu įrankiu, jei medinės detalės yra apledėjusios ir šlapios.

146. Dirbant elektriniais įrankiais reikia žiūrėti, kad juos maitinantys laidai nebūtų persukti arba mechaniškai pažeisti.

147. Montuoti sanitarinę techninę įrangą leidžiama tik tada, kai objektas arba atskiros jo dalys yra tam paruoštos.

148. Draudžiama būti žmonėms po statomais įrenginiais, vamzdynų ir ortakių montavimo mazgais, kol jie pilnai neįtvirtinti.

149. Vamzdynus apžiūrėti tik sumažinus bandymo slėgį iki darbinio. Vamzdyną apžiūrint didinti slėgį draudžiama.

150. Bandymo metu pastebėtus defektus pašalinti tik atjungus sistemą nuo maitinimo šaltinių.

151. Prapučiant išbandytus vamzdžius, jų galuose turi būti pastatyti tvirti skydai darbuotojams apsaugoti nuo nuodegų ir pan.

152. Montuojant vandens skaitiklius būtina:

152.1. užsukti vandens čiaupą ir išleisti iš sistemos vandenį;

152.2. sumontavus skaitiklius patikrinti jų veikimą, sujungimų sandarumą.

153. Bandymo metu pastebėtus defektus pašalinti tik atjungus sistemą nuo vandens tiekimo.

154. Visos cheminės medžiagos turi būti gaunamos kartu su saugos duomenų lapais. Darbuotojas turi susipažinti su saugos duomenų lapuose išdėstytais nurodymais,

reikalavimais, saugiais darbo metodais ir jais vadovautis.

155. Dirbant su cheminėmis medžiagomis (valikliais, plovikliais, tepalu ir kt.), nemaišyti jų tarpusavyje. Saugotis, kad cheminės medžiagos nepatektų ant odos ar į akis bei kvėpavimo takus.

156. Draudžiama:

156.1. laikyti chemines medžiagas kartu su maisto produktais;

156.2. patalpoje palikti išlietas-ar išbarstytas chemines medžiagas;

156.3. darbo metu valgyti, gerti ir rūkyti;

156.4. naudoti nukenksmintą cheminių medžiagų tarą kitiems tikslams;

156.5. ragauti, uostyti chemines medžiagas.

157. Chemines medžiagas laikyti tik markiruotoje taroje.

158. Baigus remontą, įrenginiai išbandomi kartu su įrenginius aptarnaujančiais (eksploatuojančiais) asmenimis.

159. Prieš išbandant įrengimus ir vamzdynus reikia:

159.1. supažindinti dirbančiuosius su bandymo atlikimo tvarka ir saugos priemonėmis;

159.2. įspėti darbuotojus gretimose patalpose – pranešti jiems bandymo pradžios ir bandymo trukmės laiką, į bandymo zoną neleisti pašalinių asmenų;

159.3. sumontuotoje sistemoje slėgimą reikia kelti laipsniškai ir tolygiai, be trūkčiojimų ir smūgių, nuolat tikrinti prietaisų duomenis ir bandomos sistemos veikimą.

160. Naudotis tik išbandytomis kopėčiomis.

161. Bėdras pristatomų kopėčių ilgis turi būti toks, kad darbuotojas galėtų dirbti stovėdamas ant pakopos, esančios ne žemiau 1 m nuo kopėčių galo. Darbuotojas šiuo atveju turi prisirišti apsauginiu diržu prie patikimai stiprių konstrukcinių elementų.

162. Išskečiamos kopėčios – lipynės turi būti su įtaisais, neleidžiančiais joms savaime išsiskęsti. Dirbti su netvarkingomis kopėčiomis draudžiama.

163. Bėdras pristatomų kopėčių ilgis turi būti toks, kad darbuotojas galėtų dirbti stovėdamas ant pakopos, esančios ne žemiau 1 m nuo kopėčių galo. Darbuotojas šiuo atveju turi prisirišti apsauginiu diržu prie patikimai stiprių konstrukcinių elementų.

164. Draudžiama mechaniniu ir elektriniu įrankiu dirbti nuo pristatomųjų kopėčių.

165. Reikalavimai apžiūrint, remontuojant, eksploatuojant ventiliacijos, šildymo, kondicionavimo sistemas:

228.1. prieš sistemų ir įrenginių apžiūrą, valymą, remontą būtina juos sustabdyti ir nuimti įtampą;

228.2. vykdant darbus netoli elektros laidų ir veikiančių elektros įrengimų, darbų vykdymo laikotarpiui būtina išjungti srovę; jeigu to padaryti nėra galimybių, tai vykdant remonto darbus turi dalyvauti tiesioginis vadovas ir pavojingos vietos turi būti aptvertos;

228.3. dirbant prie įrengimų, judančių dalių, mechanizmų, veikiančių elektros įrengimų, pavojingas vietas reikia aptverti;

228.4. remontuojant kondicionierius, būtina iš jų išleisti vandenį ar kondensatą, atjungti nuo jų vamzdynus su energijos nešėjais (perkaitinti/vandeniu ar garu) uždaromosios armatūros pagalba, pastatant akles ant paduodamų ir nuvedamų kondicionierių vamzdynų;

V SKYRIUS

DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

229. Būtina išjungti elektros įrenginius ir pranešti tiesioginiam vadovui šiais atvejais:

229.1. prisilietus prie įrenginio korpuso ir pajutus elektros srovės poveikį;

229.2. pastebėjus detalių laidų stiprų įkaitimą;

229.3. sugedus elektros instaliacijai (neveikia, kibirkščiuoja elektros kištukinis lizdas, jungtukas);

229.4. pajutus svylančių laidų kvapą;

229.5. nutrūkus elektros energijos tiekimui.

230. Kilus gaisrui:

230.1. iškviesti pagalbos tarnybas bendruoju pagalbos telefonu 112;

230.2. evakuoti žmones;

230.3. gaisrą gesinti turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis;

230.4. informuoti tiesioginį vadovą.

231. Įvykus nelaimingam atsitikimui darbe, pakeliui į darbą arba iš darbo:

231.1. nedelsiant iškviešti greitąją medicinos pagalbą arba kreiptis į artimiausią gydymo įstaigą;

231.2. suteikti nukentėjusiems pirmąją pagalbą;

231.3. informuoti tiesioginį vadovą;

231.4. darbo vietą ir įrenginių būklę, iki bus pradėtas tirti nelaimingas atsitikimas, reikia išlaikyti tokia, kokia buvo nelaimingo atsitikimo metu. Jei tai kelia pavojų aplinkinių žmonių gyvybei ar sveikatai, gali būti daromi tik būtiniausi pakeitimai, įforminus tam tikru aktu.

232. Įvykus avarijai, nedelsiant išėiti iš pavojingos zonos ir informuoti vadovą.

233. Esant ypatingam avariniam atvejui evakuotis iš pastato artimiausiu keliu.

234. Įvykus elektros įrenginių pažeidimams arba avarijai, darbuotojas privalo imtis priemonių, kad nesusidarytų pavojus žmonių gyvybei, gaisrui kilti ir įrenginių sugadinimui, nedelsiant pranešti tiesioginiam vadovui.

VI SKYRIUS

DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

235. Sutvarkyti darbo vietą. Naudotus įrankius sudėti į jiems skirtą vietą.

236. Šiltu vandeniu su muilu nusiplauti rankas ir nusiprausti.

237. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo metu pastebėtus trūkumus, turėjusius įtakos saugiam pavesto darbo atlikimui.

238. Pastatų ir aplinkos prižiūrėtojas, nukentėjęs dėl įvykio darbe, nelaimingo atsitikimo pakeliui į darbą arba iš darbo, ūmios profesinės ligos, jeigu pajėgia tai padaryti, ir asmuo, matęs įvykį arba jo pasekmes, privalo nedelsiant apie tai pranešti tiesioginiam vadovui, darbdavį atstovaujantiems asmeniui, įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybai.